Cena 50 hal.
Nowy Dziennik wychodzi codziennie rano z wyjątkiem w poniedziałki — adres redakcyi i administracyi: Kraków, ul. Stradom 13. Nr telefonu 279, w nocy 1556. Rękopisów nie zwraca się. Konto Czek. P. K. O. Nr. 141.123 Nakładem Galicyjskiej Spółki Wydawniczej w Krakowie.

Nowy Dziennik

Cena 50 hal.
Prenumerata w Krakowie mies. 12 K. kwart. 35 Kor.; z odnoszeniem do domu mies. 14 Kor. kwart. 41 Kor. Na prowincyi 14, kwart. 41 K. Za granicą: mies. 16 Kor. kwart. 47 Kor. Cena ogłoszeń: 1 w. pet. 1-szp. 0·80 (Mk. 0·80); Nadesłane; 1 w. pet. 3·— (Mk. 3·—) Tekst: 1 w. pet 5·— (Mk. 5·—)
Zawiadomienia ślubne gratulacye: 20 koron.

Rok II. Kraków, poniedziałek 29 września 1919. Nr. 212

Koalicya wobec Rosyi.

Kraków, 28 września.

(g) Nie po raz pierwszy i zdaje się, nie po raz ostatni obiegają prasę wiadomości o wybuchu kontrrewolucyi w Rosyi. Ileż to razy zapewniano nas, że bolszewizm w Rosyi znajduje się tuż, tuż przed upadkiem, że Lenin i Trocki stracili już wszelką władzę w Moskwie itd. Nie długo trzeba było czekać, a wiadomości takie okazały się nieprawdziwemi, lub conajmniej przesadzonemi. Bo zaprawdę, problemat Rosyi jest tak zawikłany, a sposób jego rozwiązania tak ważny i doniosły dla wielu państw i narodów, że nie dziwić się, iż każda strona zależnie od swego stanowiska wobec kwestyi rosyjskiej dane wydarzenie w Rosyi inaczej przedstawia, inaczej komentuje, a bardzo często — wydarzenia takie gdzieś przy jakiemś biurku ot poprostu — stwarza. Niemniej ważną jest rzeczą każdym razem, gdy się rozmaite -- sprzeczne — wiadomości dokoła Rosyi pojawiają, zrejestrować je, starać się możliwie objektywnie ziarno odrzucić od plewy i rozważyć ewentualności mogące wyniknąć ze sprawdzenia się tej lub owej wiadomości dla Europy dla sprawy pokoju światowego, a w szczególności dla pokoju u nas w kraju.

Oto z Moskwy dochodzą, co prawda via Kopenhaga, Sztokholm i Berlin pogłoski o rewolucyi pałacowej w Kremlu, o uwięzieniu Lenina a równocześnie donosi telegram iskrowy z Moskwy o odezwie rządu bolszewickiego, w której tenże przyznaje otwarcie, że »czerwone armie musiały opuścić Charków, Ostrów, Jekaterynosław, Carycyn i Kijów. Kontrrewolucya nad Donem coraz bardziej się rozszerza. Musieliśmy się wycofać z wszystkich obszarów, z których Rosya sowiecka mogła otrzymać węgiel i drzewo opałowe«.

Przed kilku dniami doniosły pisma angielskie, że prof. Goode, korespondent »Manchester Guardian« wrócił obecnie z Moskwy i przedłożył rządowi angielskiemu nowe propozycye pokojowe ze strony rządu Lenina. Rząd moskiewski nie po raz pierwszy wyciąga za pośrednictwem mniej lub więcej zaufanych ludzi dłoń do zgody z koalicyą. Lenin zgodził się na cały szereg ustępstw — byleby koalicya zostawiła bolszewikom wolną rękę w Rosyi samej. W lutym br. zapoczątkował Lenin rokowania pokojowe z koalicyą za pośrednictwem członka amerykańskiej delegacyi pokojowej Bullitta, który niedawno przedłożył w komisyi senatu amerykańskiego warunki pokojowe, sformułowane wówczas przez Lenina a streszczające się w następujących 11 punktach:

1) Wszystkie narody zachowują swą władzę na zajętych przez się obszarach b. Rosyi. Ludność ma prawo wyboru formy rządu, jaką uzna za najlepszą. 2) Żaden z tych rządów nie będzie usiłował obalić lub zniszczyć drugiego. 3) Zniesienie blokady Rosyi. 4) Wznowienie stosunków handlowych. 5) Produkty przywożone lub wywożone dostępne są dla wszystkich bez wyjątku klas ludności. 6) Całkowita obustronna amnestya, włączając żołnierzy. 7) Koalicya wycofuje swe wojska. 8) Jednoczesne zmniejszenie wojsk sowieckich i przeciwsowieckich, 9) Rządy rosyjskie obowiązują się solidarnie spłacić dawne długi. 10) Swoboda przebywania i przenoszenia się dla wszystkich poddanych rosyjskich w całej Rosyi. 11) Odesłanie do domu jeńców wojennych.

Powyższe warunki pokojowe znalazły początkowo aprobatę Lloyda George'a, Housego, Orlanda i gen. Smutsa. Lloyd George niebawem jednak — pod wpływem pewnych prądów wewnętrznej polityki angielskiej — zmienił swój pogląd i rokowania z Leninem zostały przerwane.

Nie wiemy, jaką odpowiedź otrzymał obecnie w Londynie prof. Goode i czy koalicya skłonną jest do rokowań z Leninem. Faktem atoli jest, że stanowisko koalicyi wobec problemu rosyjskiego ciągle jeszcze jest niejasne, a co ważniejsze każdy z koaljantów inne ma zapatrywanie na tę sprawę. Pod wpływem uchwał kongresu Trade-Unionów w Glasgowie i zwycięstwa wyborczego Artura Hendersona, Lloyd George oświadczył się w ostatnich dniach za zupełnem wycofaniem wojsk angielskich z Rosyi i zasadą nieinterwencyi tamże. 15 września zaś odbyła się bardzo ważna konferencya Rady Najwyższej, w której wzięli udział: Clemenceau, Lloyd George, Polk, Tittoni, Matsui, Foch, Tardieu i Berthelot. Jednogłośnie oświadczyła się Rada Najwyższa za wnioskiem angielskim ewakuowania Rosyi i bezwarunkowego niemięszania się w »awantury rosyjskie«. Postanowiono, że wielkie mocarstwa zezwalają rewolucyonistom rosyjskim na rozwiązanie ich wewnętrznych spraw, jak im się podoba, celem własnej obrony. Jedynem zastrzeżeniem jest to, by nowa Rosya uszanowała prawa swoich sąsiadów.

Jeśliby więc uchwała ta była »ostatniem słowem« koalicyi w sprawie rosyjskiej, oznaczałoby to, że koalicya ostatecznie zostawia Rosyę swemu własnemu losowi i nie myśli więcej o odbudowaniu »Wielkiej Rosyi«, owszem zamierza poprzeć dążności niepodległościowe Estonii, Łotwy, Litwy które to państwa rozpoczęły właśnie rokowania pokojowe z Rosyą sowiecką.

Dla polityki polskiej na Wschodzie ta uchwała Rady Najwyższej — powtarzamy, jeśli wyraża ona decydujący pogląd koalicyi na sprawę Rosyi — ma ogromne znaczenie. Zbytnią jasnością polityka polska na Wschodzie się nie odznaczała. Było to naturalnym wypływem tej okoliczności, że Polska uważała, iż walcząc z bolszewikami działa w duchu i z ramienia ententy. A że ta jasnych i wyraźnych celów na Wschodzie nie miała, więc też i polska oficyalna polityka zagraniczna zaznaczywszy otwarcie swą zależność w tym względzie od koalicyi — nie była w stanie celów swoich na Wschodzie wyraźnie sprecyzować. Ale oto koalicya głosi, że jej na dalszej walce z bolszewikami nie zależy, byleby zachodnia granica Lowlcopii była dosyć zabezpieczoną i silną jako tama przed ewentualnym pochodem bolszewizmu na Zachód. Tamę zaś stanowić mogą silne państwa nadbałtyckie i już stanowi linia biegnąca wzdłuż dzisiejszego frontu polskiego na Wschodzie.

Polska więc kończąc obecnie przed zimą kampanię wojenną na Wschodzie nie działa — biorąc za podstawę ostatnią uchwałę Rady Najwyższej — wbrew intencyom koalicyi. „A niema też powodu smucić się z takiego obrotu rzeczy, jak słusznie zauważa „Kurjer Poranny", choć przekreśla to całą dotychczasową politykę p. Romana Dmowskiego".

Clemenceau o konferencyi pokojowej i jej traktatach.

Wiedeń, PAT. Wied. biuro korespondencyjne donosi z Paryża: W dalszym ciągu mowy swojej zaznaczył Clemenceau, że w początkach konferencya źle pracowała. Później zmieniono metodę i stworzono radę czterech. Dyskusye były poufne, pracowano i wkrótce okazały się wyniki. Kongres westfalski trwał siedm lat, kongres paryski niespełna 7 miesięcy. Konferencya stworzyła coś, co w historyi więcej znajdzie miejsca, niż wkroczenie Turków do Konstantynopola. Mowca stale sprzeciwiał się temu, by naprzód były omawiane zasady Wilsona. Jest to wymysłem, że Ameryka, Anglia i Japonia domagały się wolności mórz, respektowania doktryny Monroego i zwrotu Szantungu.

Francya nie zrzekła się żadnych swoich żądań.

Celem Clemenceau było zawrzeć pokój solidarności. Pokój taki nie przychodzi nagle lecz potrzebuje czasu, by słowa zamieniły się w czyn. Mowca trzymał się tego systemu, by nie wystąpić od razu z postawieniem zasadniczych kwestyj. Pozostawił sprzymierzeńcom czas, by kąpali się w atmosferze Francyi. W ten sposób wpływ Francyi doszedł do punktu kulminacyjnego. Francya uratowała świat, gdy zwyciężyła nad Marną a potem pod Verdun. Należy przyznać, że Francya nie mogłaby doprowadzić do zwycięskiego końca bez pomocy sprzymierzeńców.

Wśród wielkiego poruszenia w izbie mówił Clemenceau dalej: Weźcie się energicznie do traktatu, tak, jakeście to uczynili z wojną. Będzie on wielkim i owocnym. Nie jest on niczem innem, jak tylko początkiem początku. Także i w kwestyi rozbrojenia Niemiec na lewym brzegu Renu była dla mowcy solidarność sprzymierzonych rzeczą najważniejszą. Mowca przypomina

Epizod z Abbeville.

gdzie rozstrzygnięto kwestyę, czy ma być broniony Paryż, czy też Calais. Angielscy pełnomocnicy uznali, że jeżeli Antwerpia była dla Anglii pistoletem, to Calais było dla niej armatą. Gdyby Francya ofiarowała Calais dla ratowania Paryża, wywołałoby to niebezpieczne skutki dla Anglii i dla Francyi. Wówczas to odpowiedział Clemenceau do Lloyd Georgea na jego zapytanie, na co się zdecydował? »Palę Paryż, by uratować Francyę«. Po takich dyskusyach pozostaje przyjaźń nawet wobec rozbieżnych poglądów w kwestyach politycznych.

Clemenceau odpierał zarzut zrobiony mu przez posła Marinę, który powiedział, że Francya przez traktat pokojowy obniżyła politykę czujności. Marino myli się, jeżeli myśli, że po takiej wojnie Francya mogłaby się pozbawić czujności. Pokój przyniesie Francyi wiele ofiar, nędzy i ciężarów. Stan ten niestety będzie trwał dłuższy czas. Konferencya stworzyła związek narodów. Idzie o to, ażeby ten ożywić, a to przez to, że Francya przyłączy się do swoich sprzymierzeńców tak, że nic nie skruszy tych więzów.

W tem miejscu zauważyli słuchacze wielkie znużenie mowcy, który tylko z bardzo wielkim wysiłkiem mógł mówić dalej. Clemenceau odrzucił wszelkie próby, skłaniające go do przerwania mowy i kończył dalej. Przy pomocy sprzymierzeńców zwyciężyliśmy. Jesteśmy obecnie panami. Francya stworzona tym traktatem będzie taką, jaką ją uczynicie. Przekleństwa potomności spadną na was, jeżeli nie docenicie tego, co traktat pokojowy daje Francyi. Traktat otwiera nową erę dla świata. Wśród długotrwałych oklasków żądał mowca jedności bez wszelkich myśli ubocznych.

Po p. Clemenceau przemawiał

socyalista poseł Renaudel,

który wyraził niezadowolenie z mowy Clemenceau. Traktat pokojowy, oświadczył on, nie jest postępem polityki międzynarodowej. Ażeby postęp ten nastąpił, musiało by być przeprowadzone zupełne rozbrojenie Niemiec. Tylko zniszczenie niemieckiego militaryzmu może doprowadzić do uspokojenia. Zabezpieczenie przyszłości zależy od związku narodów, w którym muszą być zastąpione narody pobite i który tylko wtedy będzie żywotnym, jeżeli przyjmie doktryny socyalistyczne.

Wiedeń. PAT. Wied. biuro koresp. donosi z Paryża pod datą 26 bm. Według tekstu mowy ogłoszonego w »Temps«, Clemenceau na dowód, że między sprzymierzonymi nie było przed wojną konkretnej umowy, któraby ich zmusiła do udziału w wojnie po stronie Francyi, odczytał list ministra Greya z listopada 1912 roku pod adresem francuskiego ambasadora. Następnie odczytał

list króla Jerzego do Poincarego.

z 1 sierpnia 1914, w którym to liście król zaznacza, że położenie zmienia się tak szybko, iż trudno przewidzieć, do czego przyjdzie. Mowca wywnioskował z tego listu, że rząd angielski nie czuł się na siłach do wzięcia udziału w wojnie. W trzy dni później zmieniło się położenie, ponieważ Belgia została napadnięta.

Wielki książę Michał chce obwołać się carem.

Wiedeń, PAT. Wied. Biuro koresp. donosi z Berlina: Wedle doniesień kopenhagskich znajduje się wielki książę Mikołaj Mikołajewicz na Wyspach Książęcych, gdzie pisze pamiętniki. Wielki książę Michał bawi w kwaterze Kołczaka i występuje jako pretendent do korony i zamierza obwołać się carem przy pierwszej sposobności.

O granice Polski na wschodzie.

Lyon. (PAT. Radiotel. stacyi warsz.) Rada najwyższa ustanowiła częściowo granice wschodniej Polski. Jak wiadomo, zaproponowano linię demarkacyjną między Polską a Rosyą, której Polacy nie mają przekraczać. Jest rzeczą oczywistą, że obszary, położone na zachód od tej linii okupacyjnej, przyznane zostaną definitywnie Polsce, bez przesądzania jednakże w przyszłości losów obszarów, położonych na wschód od tej linii.

Przegląd polityczny.

Sprawa Rjeki.

Impreza d'Anunzia w Rjece zawikłała Włochy nietylko w ciężki konflikt z Jugosłowianami z państwami sprzymierzonemi a w szczególności z Wilsonem, lecz wywołała także zaostrzające się z dniem każdym przesilenie wewnętrzne. Generałowie włoscy stanęli otwarcie po stronie d'Anunzia, który w płomiennej odezwie wezwał cały naród włoski do nieustąpienia na rozkaz koalicyi. Z wielu stron kraju ciągną ochotnicy do Rjeki, gdzie się d'Anunzio bardzo silnie oszańcował. Rząd włoski wprawdzie zawiesił blokadę nad Rjeką chcąc w ten sposób zmusić d'Anunzia do poddania się, ale niektórym okrętom włoskim udało się przemycić do Rjeki liczne zapasy żywności dla armii powstańczej.

Podczas gdy generalicya i jedna część społeczeństwa włoskiego stanęła otwarcie po stronie powstańców, zapowiada zorganizowany proletaryat włoski zbrojny opór i rewolucyę w razie nowej wojny z płd. Słowianami. Socyaliści włoscy mają wielką część wojska za sobą.

Stanowisko króla jest bardzo zagrożone. Nawet sfery reakcyjne domagaja się jego abdykacyi na rzecz syna. Nie jest wcale tajemnicą, że liczne poważne żywioły we Włoszech dążą do zmiany obecnego systemu polityki zagranicznej Włoch przez ewentualne porzucenie obecnych sojuszów. Król zwołał radę koronną, na którą zaprosił reprezentantów wszystkich stronnictw nie wyłączając socyalistów. Ci jednakowoż odmówili udziału. Jak donosi »Corriere della Sera« domagał się Giolitti na radzie koronnej natychmiastowej demobilizacyi, rozwiązania Izby, ustanowienia powszechnych wyborów na 3 listopada i obsadzenia Rjeki regularnemi wojskami.

Francya i Anglia chciałyby doprowadzić do kompromisu w sprawie Rjeki i przedłożyły odpowiednią propozycyę Wilsonowi, który nie godzi się na kompromis i stoi nadal na stanowisku, że płd. Słowianom należy się przystęp do morza Adryatyckiego, a szczególnie urażony jest samozwańczą polityką d'Anunzia. Wilson nie chce słyszeć o żadnych rokowaniach, zanim d'Anunzio nie opuści Rjeki. Jeśli Włochy na te żądania się nie zgodzą, grozi Wilson Włochom blokadą. Ameryka uważa to już za sprawę swego prestige'u, aby przeprzeć uchwałę konferencyi paryskiej. »New York American« pisze, że Ameryka będzie musiała w tym celu wysłać wojska za ocean.

Paderewski o sytuacyi w Polsce.

Wiedeń. PAT. Wied. biuro koresp. donosi z Berna pod datą 26 bm Paderewski w rozmowie swojej z przedstawicielem „Intransigeant" zaprzeczył temu jakoby miał zamiar ustąpić z zajmowanego stanowiska. Powiedział, że obecne położenie Polski, zwłaszcza położenie gospodarcze, jest bardzo ciężkie. Polska, mówił dalej, nie ma ani lokomotyw, ani wagonów kolejowych, ani węgla, ani surowca. Co się tyczy aprowizacyi jest Polska zawisła od zagranicy. Polska żyje w stanie prowizoryum, które zawiera w sobie znaczne niebezpieczeństwa a głównie niebezpieczeństwo bolszewizmu

List otwarty społeczeństwa polskiego do ententy.

WARSZAWA. (Telefonem). Cała prasa polska w Warszawie, Lwowie, Krakowie i Poznaniu ogłosi w dzisiejszych swoich numerach list otwarty do ententy z następującemi 10 pytaniami: 1) Dlaczego oddzielono Gdańsk od Polski? 2) Dlaczego uchwalono plebiscyt na Mazowszu? 3) Dlaczego umiędzynarodowiono Wisłę? 4) Dlaczego zarządzono plebiscyt w Cieszyńskiem? 5) Dlaczego nie przyłączono Galicyi wschodniej wprost do Polski? 6) Dlaczego nie zagwarantowano praw Polaków w Niemczech? 7) Dlaczego przyjęto traktat gwarancyjny, ograniczający suwerenność Polski? 8) Dlaczego ograniczono gospodarzy kraju w ich prawach gospodarczych na rzecz gości? (Mowa tu o t. zw. »Litwakach«.) 9) Dlaczego jątrzono i rozszerzano tendencyjne wieści o położeniu Żydów w Polsce? 10) Dlaczego wysyłano do Polski specyalne misye dla zbadania sprawy żydowskiej, choć bawią tutaj stali przedstawiciele Ameryki, Anglii, Francyi i Włoch.

List podpisali m. i. prezydenci Warszawy, Lwowa, Krakowa i Poznania, jakoteż redaktorzy pism stołecznych i prowincyonalnych.

Włoska Rada koronna w sprawie Rjeki.

Wiedeń. PAT. „N Freie Presse" donosi z Lugano. Sądzą tu, że Rada koronna na dwóch ostatnich posiedzeniach odbytych wczoraj przedpołudniem i popołudniu ograniczyła się do tego, że należy dać rządowi sposobność do wysłuchania poglądów wybitnych polityków. Również i rada ministeryalna, która zebrała się po radzie koronnej nie powzięła definitywnych postanowień pozostawiając w tej mierze pierwszeństwo izbie, która zbierze się już dnia 27 bm. Izba ma zadecydować, czy Włochy przyjmą propozycye Wilsona, aby Rjekę wraz z okolicą bez plebiscytu uznać za wolne państwo. W razie odmownym pozostawałaby tylko aneksya z perspektywą blokady gospodarczej przez Amerykę i wojny z Jugosławią. Rząd Nittiego jest przeciwny aneksyi i postawi jedynie kwestyę zaufania. Porządek dzienny, jaki rząd wniesie, zaznaczy uroczyście prawo Włoch do otrzymania gwarancyi, że Rjeka zachowa włoski charakter.

Propozycye Giolittiego.

Wiedeń, PAT. Wied. Biuro koresp. donosi z Medyolanu: Wedle »Corriere della sera« zachowują uczestnicy ostatniej rady koronnej ścisłe milczenie. Dziennik twierdzi, że pewnem jest, iż Giolitti przedstawił następujące żądania: Pełne zaufanie do obecnego rządu szybką demobilizacyę, obsadzenie Rjeki przez wojska regularne, rozwiązanie Izby i rozpisanie nowych wyborów na dzień 3 listopada. Natomiast »Seccolo« twierdzi, że propozycya Giolittiego dotyczyła tylko nowych wyborów. »Corriere della sera« dowiaduje się, że Bissolatti zaproponował radykalne rozwiązanie mianowicie połączenie Rjeki z Włochami.

Partya D'Annunzia.

Wiedeń. PAT. Wied. biuro koresp. donosi z Berlina. „Berliner Zeitung am Mittag" donosi z Rotterdamu. Garibaldi oświadczył, że D'Annunzio uprzedził go tylko o parę dni Miał on już zupełnie wypracowany plan marszu na Rjekę. Koalicyjni dyplomaci w Paryżu uważają zamach d'Annunzia zą jawną rewoltę i sądzą, że d'Annunzio uzyska jeszcze większe poparcie armii i marynarki a także ludności włoskiej. Wszystko wskazuje na to, że we Włoszech tworzy się partya d'Annunzia, która będzie miała dość siły, aby załatwić się z gabinetem Nittiego. Przesilenie gabinetowe odda władzę w ręce partyi d'Annunzia. Wówczas d'Annunzio ogłosi prawdopodobnie aneksyę całej Dalmacyi. W każdym razie jeżeli przyjdzie do steru partya d'Annunzia, wyłoni się niebezpieczeństwo wojny z Jugosławią.

Mobilizacya w Serbii.

Wojska serbskie maszerują na Rjekę.

Wiedeń. PAT. »Neue Freie Presse« donosi z Berlina: »Daily Mail« donosi z Belgradu: Najstarsze roczniki zostały ponownie powołane. Łączą to zarządzenie ze sprawą Rjeki. Z Zagrzebia miały już odejść wojska serbskie w kierunku Rjeki.

Nowa propozycya Wilsona w sprawie Rjeki.

Wiedeń. PAT. Wied. biuro koresp. donosi z Medyolanu Wedle „Corriere della sera" otrzymał Clemenceau od Wilsona notę, wedle której układ zawarty w Claire Montaine nie powinien być ratyfikowany. Natomiast żąda nota wznowienia propozycyi włoskiej delegacyi pokojowej, wedle której Rjeka ma być samodzielnem państwem przyczem mianoby zaniechać plebiscytu Propozycya Wilsona będzie przedłożona izbie włoskiej.

Lansing o Rjece.

Wiedeń. PAT. »Neue Freie Presse« donosi z Berlina: »Daily Herald« donosi z Nowego Jorku: Lansing oświadczył w komisyi senatu, że wszystkie państwa koalicyi akceptowały stanowisko Wilsona w kwestyi rjeckiej. Majoryzowanie jednego narodu przez drugi zostało usuniete z upadkiem starych państw centralnych. Komisya senatu przyjęła to oświadczenie Lansinga do wiadomości.

Akcya odbudowy żydostwa wschodnio-europejskiego.

Nowy Jork. (Tel. własny). W dniu 26 sierpnia b. r. odbył się staraniem »Peoples Relief Committee« w Manhattam-Opera-House w Nowym Jorku masowy meeting przy udziale około 3000 osób. Przedstawiciele Joint Distribution Committee pp. Maks Pine i Baruch Zuckerman złożyli zebranym sprawozdanie z rozpaczliwego położenia Żydów we wschodniej Europie. P Zuckerman przedstawił położenie Żydów w Polsce, Ukrainie i Rumunii i podał, że liczba poszkodowanych Żydów wynosi w w tych krajach 1,250 000 ludzi. Wzruszającem do głębi było, gdy mowca wspomniał o synagodze w Brześciu litewskim, zamienionej na dom dla kalek i starców. W związku z położeniem materyalnem wspomniał również p. Zuckerman o sytuacyi politycznej Żydów w tych krajach. Po gorącym apelu dra Magnesa urządzono zbiórkę na rzecz 20-milionowego funduszu dla odbudowy żydostwa wschodniego, która ku ogólnemu rozczarowaniu przyniosła tylko 15.000 dolarów. Wobec tego wygłosił Louis Marshall przemówienie w którem napiętnował chłód, z jakim zebrani zareagowali na nędzę swych braci we wschodniej Europie. Mowa Marshalla odniesie przypuszczalnie pożądany skutek

Bank dla odbudowy żydostwa wschodnio europejskiego.

Komitet delegacyj żydowskich w Paryżu wyda wkrótce odezwę do żydowskich towarzystw ratunkowych w 25 krajach z wezwaniem do skoordynowania ich pracy celem wybudowy i prowadzenia akcyi ratunkowej dla ofiar żydowskich we wschodniej Europie na zasadach zdrowych i realnych Odezwa podkreśli potrzebę usunięcia systemu zapomogowego i wprowadzenia systemu kredytowego. W tym celu ma być założony wielki Bank w Paryżu, gdzie się odbędzie w tej sprawie zjazd, który przedsięweźmie odpowiednie kroki. O ile okaże się to możliwem, zjazd ten odbędzie się już w październiku.

Sprawą założenia banku zajmuje się w szczególności znany syonista rosyjski, p. Najdicz,

Z działalności misyi Samuela.

Warszawa, (Telefonem) Podczas świąt konferował Samuel z reprezentantami ludowców i innych żydowskich stronnictw mieszczańskich.

Samuel zainteresował się bardzo sprawą zagadkowego zabójstwa akademika żydowskiego Ignacego Brzozy.

Samuel zajmuje się także sprawą 2 żołnierzy żydowskich, zaaresztowanych podczas rozruchów w Łodzi, a których chcą teraz postawić przed sądem wojskowym.

Minister Elders w sprawie wydalenia uchodźców wiedeńskich.

Wiedeń. PAT. „Neue Fr. Presse" donosi, że sekretarz stanu Elders przyjął deputacyę zgromadzenia onegdajszego w sprawie wydalenia uchodźców i oświadczył, że rozporządzenie dolnoaustryackiego rządu krajowego z dnia 2 września br. musi być utrzymane w mocy ze względu na trudności aprowizacyjne, węglowe i mieszkaniowe. Odszupasowanie obcych nastąpi przy uwzględnieniu przepisów już ogłoszonych. Termin 5 października, którego domaga się zgromadzenie, nie może być zastosowany, ponieważ jest on zbyt krótki, a następnie, ponieważ odszupasowanie napotka na trudności ze strony państw, wchodzących w rachubę, zwłaszcza Czecho Słowacyi, Polski i Ukrainy.

Agitacya pogromowa we Wiedniu.

Zorganizowanie samoobrony żydowskiej.

Wiedeń. (Tel. wł.) We czwartek wieczorem odbyło się w sali ratuszowej zgromadzenie, na którem powzięto rezolucyę domagającą się wydalenia obcych osób z Wiednia, zwłaszcza Żydów galicyjskich. W zgromadzeniu wzięło udział 5000 osób. Już podczas zgromadzenia uwijali się wśród zebranych prowokatorzy, którzy wzywali do pójścia do dzielnic żydowskich Leopoldstadt i Brigittenau i „zemszczenia się na Żydach". Zawiadomiona o tem samoobrona żydowska, zorganizowana dla ochrony przed ewentualnymi ekscesami, na wieść o pojedynczych wykroczeniach demonstrantów wyruszyła w sile 400 ludzi na Mathildeplatz. Dzięki sumiennej pracy policyi nie przyszło do wykroczeń. Jedynie podczas demonstracyi tłumu pod redakcyą „Abendu" został nadinspektor straży bezpieczeństwa H. Hofbauer uderzony silnie w plecy. Również na Mathildeplatz'u został ranny I. Feldman, palacz; obu rannych opatrzyło pogotowie ratunkowe,

Reprezentant St. Zjednoczonych we Wiedniu przeciw agitacyi pogromowej w niem. Austryi.

Wieden, (Tel. wł.) Onegdaj odwiedził przedstawiciel Stanów Zjednoczonych we Wiedniu mr. Halsten kanclerza dra Rennera i zapytał go, czy pogłoski o mających we Wiedniu nastąpić wykroczeniach antyżydowskich polegają na prawdzie. Mr. Halsten oświadczył przytem, że mocno ubolewałby, gdyby do podobnych wykroczeń doszło, gdyż opinia publiczna w Stanach Zjednoczonych zareagowałaby na nie w sposób, bardzo dla niem. Austryi niekorzystny. Kanclerz dr Renner udzielił mr. Halstenowi uspokajajacych wyjaśnień i oświadczył, że rząd wydał wszelkie możliwe zarządzenia dla zapobieżenia jakimkolwiek gwałtom.

Wojsko angielskie przeciw pogromczykom na Węgrzech.

Wiedeń. (Tel. wł.) Orgie pogromczyków na Węgrzech w obszarach niezajętych przez Rumunów ustaną wreszcie, gdyż do wielu miejscowości zostały wysłane angielskie oddziały wojskowe, które wstrzymają pobory wojskowe, rozpisane przez białe wojska i zapobiegną w ten sposób ich mordom i rabunkom.

Friedrich a Żydzi węgierscy.

Wiedeń. (Tel. wł.) Z Budapesztu donoszą: Prez. ministrów Friedrich powołał do siebie reprezentacyę żydostwa budapeszteńskiego celem wysłuchania skarg i życzeń Żydów. Delegaci gminy żydowskiej wskazali na konieczność zaprowadzenia ładu i porządku tak w Budapeszcie jak i na prowincyi, domagali się ukarania wszystkich winnych zakłócenia spokoju, reaktywowania Żydów na ich poprzednich stanowiskach, zniesienia ministerstwa propagandy i przyjmowania Żydów do wszystkich formacyi wojskowych. Jak donosi »N. W. Journal« z Budapesztu, przyjmują rokowania między rządem węgierskim a Żydami węgierskimi konkretne formy. Jak słychać ma być utworzoną w ministerstwie oświaty odrębna sekcya dla spraw żydowskich. Akcyą poje inawczą kierują arcybiskup Czernoch i Wilhelm Vaszonyi. (Należy z wielkim sceptycyzmem odnosić się do tych »rokowań« między urządzającym pogromy rządem węgierskim a starą kliką kahalną która dla »miłego spokoju« zadowolni się ochłapem i dalej wyśpiewywać będzie patryotyczne hymny węgierskie. P. Red.).

Brandeis o swej podróży palestyńskiej

Paryż (Tel. wł.) Z Nowego Jorku donoszą. Przybył tutaj ze swej podróży po Palestynie Louis Brandeis, przyjęty z wielkim entuzyazmem przez całą ludność żydowską. Na konferencyi syońskiej obradującej właśnie w Chicago Brandeis oświadczył, że podróż jego została ukoronowaną wielkim sukcesem. Brandeis jest bardzo optymistycznie usposobiony co do przyszłości Palestyny, stawia jednak jako bezwzględny warunek u n a r o d o w i e n i e ziemi p a l e s t y ń s k i e j. Konferencya syonistów amerykańskich przyjęła w tym duchu odpowiednią rezolucyę. Podobną rezolucyę uchwaliła przed 1 i pół roku konferencya w Pitsburgu.

Nowy kierownik administracyi w Palestynie.

Warszawa, Korespondent »Jüd Folk« dowiaduje się z pewnego źródła, że wkrótce ustąpi szef administracyi angielskiej w Palestynie generał Watson, któreto stanowisko zajmie generał, znany ze swych sympatyj do syonizmu.

Wyjazd Kapłana do Rosyi.

Paryż. (Tel. wł.) Członek Komitetu delegacyi żydowskich i przywódca ceire syonistów rosyjskich, p. Kapłan udał się z ramienia wszechświatowej organizacyi syonistycznej przez Odessę do Rosyi. P. Aleksander Goldstein wyjedzie wkrótce do Ameryki na tournée agitacyjne.

Sprawa Galicyi wschodniej.

Paryż. (PAT. Radiotel. stacyi pozn.) Rada najwyższa zajmowała się w dalszym ciągu sprawą Galicyi wschodniej. Odnośne sprawozdanie Rada odesłała do osobnej komisyi, w skład której wchodzi także prezyd. ministrów Paderewski. Wbrew pierwotnym postanowieniom co do tymczasowej konstytucyi Galicyi wschodniej i nadania jej autonomii, zastosowaną będzie tylko droga plebiscytu.

Oprócz tego Rada najwyższa zajmowała się sprawą wschodnich granic Polski.

Paderewski grozi dymisyą.

Warszawa. (Telefonem) „Przegląd Wieczorny" donosi z Paryża, że na posiedzeniu Rady Najwyższej, na którem omawiano sprawę Galicyi wschodniej, oświadczył prezydent Paderewski, iż podda się do dymisyi, jeśli nie będą uwzględnione postulaty polskie odnośnie do Galicyi Wschodniej.

Petlura nadal żąda Galicyi wschodniej.

Warszawa. (Telefonem) W tutejszych kołach ukraińskich zaprzeczają pogłoskom, jakoby Petlura zrzekł się Galicyi Wschodniej i Wołynia.

Rządowy projekt konstytucyjny — skodyfikowaną deklaracyą.

Warszawa, Dzienniki tutejsze donoszą, że projekt konstytucyi opracowywany przez rząd, jest rozwinięciem deklaracyi złożonej swego czasu przez ministra spraw wewnętrznych w Sejmie. Deklaracya ta skodyfikowana w paragrafy, po zatwierdzeniu przez Radę ministrów, wniesioną zostanie na Sejm zaraz po jego zwołaniu.

Stosunki przemysłowe w Łodzi

Łódź, 24 września.

»Manchester Polski« — bez dymu, bez pracy! Oto pierwsze wrażenie przy przyjeździe do Łodzi. W mieście panuje drożyzna, jakiej niema w całej Małopolsce, ani w innych miastach Kongresówki, a już tem mniej w Poznańskiem.

Sto tysięcy bezrobotnych masy zdemobilizowanych, które po ucieczce z armii obcych znalazły się bez okrycia i dachu nad głową — oto podkład do niezadowolenia. A niezadowolenie to wyzyskuje żydożercza prasa, to też tylko dziwić się można, że ekscesy podobne do środowych nie są na porządku dziennym. Pisma takie jak »Rozwój«, »Straż Polska« i inne, usiłują statystyką i cytatami wykazać, że za tę socyalną katastrotę odpowiedzialnymi są Żydzi. Bezstronny obserwator musi jednak przyznać, że tak przed wojną, jak i obecnie przemysłowcy żydowscy starają się wszelkiemi siłami uruchomić przemysł, starają się wszelkimi sposobami otrzymać surowce, o które z powodu stosunków walutowych i ograniczeń w handlu zagranicznym, o ile dotyczy on Żydów obecnie tak trudno. Że dzika nagonka antysemicka nie wpływa na przedsiębiorczość przemysłowców, rozumie się samo przez się, gdyż fabrykant nie obawia się obecnie socyalizacyi swego pustego przedsiębiorstwa, atoli drożyzna i ciągłe strajki robotników przy małej wydajności pracy nie dają możności jakiejkolwiek kalkulacyi. Obecnie pracuje w Łodzi zaledwie kilka fabryk, zatrudniających około 2 tysiące robotników, których produkcyę zabiera rząd. Towary bawełniane są importem z Włoch, który paskarze przywożą z Krakowa oczywiście po droższych cenach; towary wełniane to jeszcze resztki zapasów przedwojennych, które w dzisiejszej walucie przedstawiałyby miliardową wartość. Te zaś zapasy, które wywieźli okupanci i paskarze przez Piotrków do Austryi, stanowiłyby dzisiaj poważne sumy dla poprawy waluty.

Ruch w sklepach znaczny, pobyt za towarami konfekcyjnymi, metrowymi i pończoszniczymi, wielki.

Mimo kolosalnego ruchu handlowego Łódź nie rozporządza odpowiedniem urządzeniem kolejowem. Na jazdę do Warszawy, względnie z Krakowa trzeba 10–12 godzin.

Drożyzna w mieście straszna, kilogram cukru kosztuje około 80 koron, kg. chleba pozakontyngentowego 20 K., masła około 70 K., owoców jest dużo, lecz są drogie. To też sto tysięcy głodnych z tęsknotą wyczekuje podjęcia pracy przedsiębiorstw, które znowu oglądają się za przydziałem surowców. Czy »Puzapp«, który ma monopol sprowadzania bawełny i wełny, sprowadzi je? Nikt w to nie wierzy i prawdopodobnie bezrobotni urządzą jeszcze niejedną demonstracyę i nieraz jeszcze popłynie krew niewinnych.

Przemysł potrzebuje spokoju, a nie atmosfery pogromowej. Jak długo ona trwać będzie, tak długo za głód i chłód tysięcy bezrobotnych odpowiadać będą ci, którzy tę atmosferę wywołali.

Rafał Pfaffer.

List z Londynu.

Jak wiadomo uchwaliła federacya syońska w Anglii zebrać w ciągu bieżącego roku 100.000 funtów szterl. na rzecz palestyńskiego fundnszu wyzwolenia. Zbiórka, rozpoczęta swego czasu z nadzwyczajnym entuzyazmem, dała w ciągu stosunkowo krótkiego czasu sumę 20.000 funtów szterl. W ostatnim jednak czasie prowadzono ją mniej intenzywnie, ponieważ żydostwo angielskie całą swą energię skupiło około akcyi ratunkowej na rzecz ofiar pogromów. Obecnie federacya syońska uchwaliła wznosić akcyę na rzecz funduszu wyzwolenia, przyczem planowana jest zbiórka po wszystkich domach żydowskich. Jeśli system ten zostanie przyjęty przez kierownictwo, zbiórka będzie miała nadzwyczajne powodzenie, ponieważ fundusz wyzwolenia cieszy się w Londynie wielką popularnością.

*

Przyjazd całego szeregu przywódców Organizacyi syońskiej i poale syońskiej bardzo ożywił tutejsze życie syońskie. Szczególnie wielkie wrażenie wywarł przyjazd prof. Warburga i dra Hantkego, którzy już przemawiali na wiecu o funduszu wyzwolenia.

Twierdzą, że wkrótce ma przyjechać do Londynu dr. Maks Nordau, który podobno ma stanąć na czele ruchu syońskiego. Żydostwo angielskie oczekuje go z wielką niecierpliwością.

Ben A. Sochaczewski.

Londyn, 15. wrześula 1919.

Dział gospodarczy.

500 wagonów cukru. Ministeryum aprowizacyi uzyskało w Poznańskiem na potrzeby konsumcyjne b. Kongresówki, Małopolski, kresów, Śląska Cieszyńskiego i wojska 500 wagonów cukru surowego. Ilość ta przy bardzo oszczędnej gospodarce pozwoli ministeryum zaspokoić najgwałtowniejsze potrzeby aprowizacyjne do czasu otrzymania cukru z nadchodzącej nowej kampanii cukrowej.

Przedłużenie moratoryum w Galicyi. Rada ministrów uchwaliła przedłużyć moc prawną ustanowionego swego czasu przez b. rząd austryacki dla b. obywateli austryackich w Galicyi moratoryum. Równocześnie rozciągnięto moratoryum na tych żołnierzy z armii jen. Hallera i na żołnierzy z Galicyi, którzy odbyli kampanię na ziemiach rosyjskich.

Sprawa waluty. Organizacye gospodarcze złożyły min. skarbu p. Bilińskiemu memoryał, w którym wskazują na panujący w Polsce chaos pod względem monetarnym. Chaos ten odbija się w sposób jak najfatalniejszy na stosunkach gospodarczych we wszystkich dziedzinach życia wywołując groźne komplikacye.

W tem położeniu rzeczy podpisane organizacye uważają sprawę uporządkowania stosunków walutowych za sprawę najpierwszorzędniejszej wagi i niecierpiącą zwłoki, gdyż każdy dzień opóźnienia regulacyi waluty zaostrza wytworzone komplikacye i naraża społeczeństwo na olbrzymie straty.

Z Giełdy. Wskutek utworzenia państwowej Centrali dewiz. Giełda krakowska zaprzestała z dniem wczorajszym notowania kursów walut zagranicznych, co do których tranzakcye są wzbronione.

Zarządzenie to nie dotyczy jednak walut państw zaborczych, w szczególności marek i rubli.

Eksport towarów do Anglii. Firmy zajmujące się eksportem towarów do Anglii, zechcą donieść pod adresem Izby handlowej i przemysłowej w Krakowie, czy mogłyby podjąć obecnie ten eksport przy równoczesnem podaniu rodzaju i ilości towarów.

Układ Polski z Czechami. (PAT.) Układ kompenzacyjny, zawarty dnia 6 bm. między Rzeczpospolitą czesko słowacką a polską został tymi dniami przez oba rządy ratyfikowany. Traktat dotyczy wymiany produktów przemysłowych w ogólnej wartości około 90 milionów polskich marek. Czecho-Słowacya zobowiązuje do wywozu produktów przemysłowych do Polski, czemu dotychczas przedewszystkiem stały w drodze trudności płatnicze. Jako towary kompenzacyjne zostały przez rząd polski między innymi włączone do traktatu artykuły techniczne, maszyny elektryczne, maszyny rolnicze, artykuły konfekcyjne, chemikalia, nasiona, wyroby szklanne, dachówki, spirytus, papier i zapałki. Gdyby towary kompenzacyjne nie dosięgły wartości 90 milionów marek, wówczas w ich miejsce mogą być wywiezione inne towary, o ile są przedmiotem wolnego obrotu handlowego.

KRONIKA.

Kraków, 28 września.

Śmierć prof. Ulanowskiego. Nauka polska poniosła znowu niepowetowaną stratę. W dniu wczorajszym zmarł Bolesław Ulanowski, zwycz. profesor prawa na Wszechnicy Jagiellońskiej. Urodzony 1 sierpnia 1860 r. w Brześciu Litewskim nauki gimnazyalne pobierał w Lublinie i Krakowie gdzie w r. 1877 ukończył gimn. św. Anny. Na Uniwersytecie Jagiellońskim otrzymał doktoraty prawa i filozofii i tutaj też habilitował się w r. 1886 na docenta prawa polskiego. Począwszy od r. 1881 publikował cały szereg wybitnych rozpraw z zakresu prawa polskiego i kościelnego. W roku 1888 zamianowany nadzwyczajnym profesorem prawa kanonicznego i polskiego, a w roku 1903 generalnym sekretarzem Akademii Umiejętności po Stan. Smolce. Zmarły był członkiem czeskiej Akademii Umiejętności i Czeskiego Towarzystwa Nauk w Pradze, a w roku 1901 2 był dziekanem wydziału prawa; piastował również godność radcy miasta Krakowa. Największą zasługą, jaką zmarły uczony położył dla nauki polskiej jest wydawnictwo źródeł do historyi Polski i historyi prawa polskiego.

Ponowny wybór rektora. Rektor Uniw. Jagiell. prof. dr F i e r i c h powołany został przez Naczelnika Państwa na stanowisko prezyd. komisyi kodyfikacyjnej Rzpltej polskiej wobec czego złożył na posiedzeniu Senatu akad. godność rektora Uniwersytetu. Aż do załatwienia rezygnacyi przez ministerstwo W. R. i O. P. urząd wspomniany nadal piastować będzie prof. Fierich. Przy tym stanie rzeczy niebawem zarządzonym zostanie nowy wybór rektora Wszechnicy Jagiellońskiej na rok 1919 20.

Trzy kursy kwartalne na Uniwersytecie Jagiellońskim. Wskutek zarządzenia ministerstwa wyznań religijnych i oświecenia publicznego wprowadza się w bieżącym roku szkolnym 1919 2 na Uniwersytecie Jagiellońskim podział roku akademickiego na trzy kursy kwartalne (trimestralne). Zarządzenie to ma za cel główny umożliwienie nauki słuchaczom, pełniącym służbę wojskową, których zwolnienie ze służby jest obecnie niemożliwe, a którzy natomiast będą mogli uzyskiwać urlopy wojskowe na przeciąg jednego kwartału. Według nowego podziału, pierwszy kwartał trwać będzie od 1 października do 15 grudnia, drugi od 1 stycznia do 15 marca, trzeci zaś od 1 kwietnia do 15 czerwca, albo od 15 kwietnia do 1 lipca, co będzie jeszcze później ustalone osobnem rozporządzeniem ministerstwa. Wpis dokonany na pierwszy kwartał obowiązuje także na drugi kwartał. Przy wpisie na pierwszy kwartał obowiązani będą słuchacze uiścić czesne i inne opłaty za pierwszy i drugi kwartał w wysokości jak za jeden semestr (zimowy). Z początkiem drugiego kwartału mogą się wpisywać jedynie słuchacze wojskowi; przy wpisie będą oni musieli złożyć czesne (o ile nie zostaną od niego uwolnieni) i inne opłaty, jak za cały semestr zimowy.

Odnośnie do uwolnień od czesnego dotychczasowe przepisy pozostają bez zmiany. Program wykładów przygotowany już na semestr zimowy, ma obowiązywać przez dwa pierwsze kwartały. Słuchaczom wojskowym — o ile służba wojskowa pozwoli im na wysłuchanie jedynie pierwszego lub drugiego kwartału, ma być kwartał ten policzony za całe półrocze. Pozatem liczy się dwa pierwsze kwartały za pierwsze, trzeci za drugie półrocze roku akademickiego. Wobec tego potwierdzenia uczęszczania i dziekańskie potwierdzenia półrocza z końcem pierwszego kwartału, a takżesamo potwierdzenia zgłoszenia (nomen receptum) z początkiem drugiego kwartału, mogą być udzielane tylko wojskowym. Trzeci kwartał odpowiadać będzie pod każdym względem semestrowi letniemu.

Dziekanat wydziału lekarskiego Uniw. Jagiellońskiego przypomina, że podania o przyjęcie mają najdalej do 3 października br. złożyć także ci słuchacze i słuchaczki, którzy byli już wprawdzie przyjęci na zimowe półrocze 1918 19, jednakże z powodu zamknięcia Uniwersytetu z przyjęcia tego skorzystać nie mogli. Jeżeli podanie nie będzie do 3 paździenika br. ponowione, w takim razie będzie to uważane za dowód, iż kandytat zrzekł się studyów lekarskich i miejsce to jako wakujące będzie przyznane innemu kandydatowi. Podania wnieść mają także abituryenci, służący obecnie w wojsku, a starający się o przyjęcie na medycynę.

Rozpoczęcie nauki szkolnej o g. 9 rano. Ministerstwo wyznań religijnych i oświecenia publicznego wydało rozporządzenie, mocą którego nauka w szkołach w czasie od 1 października do 31 marca rozpoczynać się będzie o g. 9 rano. Rozporządzenie to wydane zostało w związku z uchwałą Rady ministrów o utrzymaniu t. zw. czasu letniego przez cały rok.

Chleb na przyszły tydzień Miejskie Biuro aprow. zawiadamia, że wydało piekarniom rejonowym mąkę na chleb, który będzie wydawany w przyszłym tygodniu w ilości po 1 kg na osobę w cenie 2 K 40 h za 1 kg za odcięciem 16 odcinka górnego legitymacyi zbiorowej.

Brak węgla. Inspektorat węglowy w Krakowie zwraca uwagę na dalsze, bardzo znaczne pogarszanie się stosunków węglowych w Małopolsce i zwraca się z apelem do wszystkich czynników, by starały się zastąpić węgiel przemysłowy ropą, zaś węgiel opałowy dla ludności i urzędów drzewem lub torfem. — Równocześnie zawiadamia się, iż podania prywatne o przydział węgla, wnoszone do Inspektoratu węglowego przez strony prywatne i urzęda z tych części kraju, gdzie jest możność nabycia drzewa, będą odmownie załatwione.

Sprzeniewierzenie w Dow. Żandarmeryi we Lwowie. Władze wojskowe rozesłały listy gończe za 31-letnim Karolem Janzem, podpor kasowym przy Dow. Żandarmeryi we Lwowie który z końcem sierpnia br. sprzeniewierzył na szkodę skarbu wojskowego kwotę 600.000 K. Janz służył w armii austryackiej jako zapasowy feldwebel.

PIERWSZA

FABRYKA WĘDLIN

KOSZERNYCH

A. S. SPIRY

KRAKÓW, UL. KRAKOWSKA 5.

poleca przedwojennej jakości kiełbasę, salami cielęcą, węgierską, paryską, weroneską, pasztetową i t. d.; szynkę: wołową, cielęcą i westfalską; mostek wołowy i ozor wędzony po przystępnych cenach, hurtownie i częściowo.
449

Słuchaczka filozofii udzieli w Krakowie lekcyi pozaszkolnej oraz gry na fortepianie 2 uczniom (com) za utrzymanie — Zgłoszenia list. do Adm. N. Dz. pod Zorza. 1745

Poszukuje się panny do 2 panienek z 1 kl. wydz. na popołudnie od 3—8 w celu przygotowania do szkoły. Osoby znające język hebrajski mają pierwszeństwo. Warunki według umowy. — Wiadomość: Eichenbaum, Dietla 33· I. p. 1825

Akademik Żyd, oficer wojsk Hallera, władający biegle językiem francuskim, angielskim i włoskim poszukuje lekcyi. Zgłoszenia przyjmuje por. Adler, Kraków, ulica Kołłątaja 2. 1830

Za odstąpienie mi mieszkania przynajmniej z 1 pokoju i kuchni, gotow jestem zająć się wychowaniem dzieci w języku hebrajskim, lub nauczaniem dorosłych tegoż języka. Bliższe warunki listownie lub ustnie, codziennie między 6—7 pop. u p. Mitelewa (naucz. języka hebr. żyd. szkoły l-d.) Starowiślna 21 I p. 1707

Pan
Pani
Pieniędzy
od krewnych
w Ameryce?
Potrzebuje

Zwróć się Pan (Pani) do nas! Pańskie listy dostaną się za naszem pośrednictwem jak najpewniej do Ameryki. Niedokładne adresy sprostuje nasze biuro w Nowym Jorku. Nasz adres opiewa:

Delegation des Jüd. Nationalrates für Ostgalizien (Abt. Amerika)
Wiedeń II.
Taborstrasse 8 b.

Akademik Żyd znajdzie posadę jako instruktor do czworga dzieci, panienki z 5 gimn., chłopczyka 4 i 2 gimn. i dziewczynki z 4 normal. Reflektanci z muzyką, hebrajskim i francuskim mają pierwszeństwo. Warunki według umowy. Posada do objęcia zaraz. — Emil Wachs, właściciel tartaku Krościenko k. Chyrowa. 1829

Biuro pośrednictwa pracy dla kobiet żydowskich Stradom 15 posznkuje zdolne panny do dzieci i pomocy w gospodarstwie na dobrze płatne posady. 1724

ŻYD. TOW. GIMNASTYCZNE

KRAKÓW, SKAWIŃSKA 2. 1789

Wpisy na kursa dzieci, uczenic, członków starszych panów przyjmuje się w szatni Z. T. G. dn. 27, 28, 29 od godz. 7-8 wieczór

---

Lekarze SPECYALIŚCI

zalecają dla pielęgnowania ciałka dziecięcego

„PUDER i MYDŁO BEBÉ SZOFMANA"

pierwszego wynalazcy.

Puder leczy wszelkie dolegliwości skórne; mydło zapobiega takowym. 1620

Ważne dla kupców drożdży i konsumów!

Niniejszem donosimy, że otrzymaliśmy generalne zastępstwo na Galicyę z fabryki drożdży w Poznaniu. Wysyłamy codziennie przez naszego spedytora w Granicy spirytusowe drożdże (towar przedwojenny) w $^1/_2$ kg. paczkach, jakoteż skrzynkach. Dla wzwyż wymienionego artykułu poszukujemy odbiorcy w każdej miejscowości. Dostarczamy wyłącznie dla konsumów, urzędów gminnych i komitetów poznańskie ziemniaki wagonami po cenie kursu dziennego.

Benzion Schiff i Ska
1823 Frysztak obok Rzeszowa

Najnowsze żurnale na sezon jesienny i zimowy nadeszły w największym wyborze do firmy **M. LANDAU** **Kraków, ulica św. Krzyża 5.** 1813

Bez operacyi radykalna pomoc dla najzastarzalszych i najniebezpieczniejszych cierpień przepukliny u panów pań i dzieci.

Proszę żądać prospektu gratis i franko od specyalisty patent., bandaży przepuklinowych,

M. Freilicha Lwów ulica Gródecka L. 35.

w własnym domu.

Dla pań różnego rodzaju bandaży przepuklinowych sporządza kobieta pod jego nadzorem.

Ważne uznanie

Padua, 11 grudnia 1902.

Słynny specyalista M. Freilich

Pańska chirurgiczna specyalność w leczeniu nawet zastarzałych przepuklin, tak u mężczyzn jak i u kobiet, zasługuje na zachętę dla tego, który z świadomością i miłością sztukę tę ze stanowiska przyjaciela ludzkości uprawia.

Pańskie naukowe działanie w leczeniu przepukliny jest cudowne, a to przez krótkość czasu, którego Pan potrzebuje do tego, jak również przez zbyteczne operacye i lekarstwa.

Ten egzemplarz skrotalhernii niezwyczajnej wielkości, który widziałem, a który Pan w tak krótkim czasie zupełnie uleczyłeś, powoduje mnie donieść Panu, że Pańska metoda także wśród włoskich lekarzy i chorych wywołała wrażenie i wielu chorych zwróci się do Pańskiego cudownego leczenia.

Z poważaniem
Pański kolega Dr. med. i chirurgii. RASIA del POLO GIULO.

Podziękowanie

Wielmożny Panie Freilich!

Dziękuję uprzejmie za założenie mi bandażu systemu Pana. Obecnie mogę znowu poruszać się swobodnie. Polecam Pana każdemu.

1792 Z poważaniem
Dr. Jan Danielski, st. lekarz pow.
Rzeszów, 21 VI 1918. *ul. Zamkowa L. 1.*

WOLNOŚĆ!

Odszkodowania dla pokrzywdzonych od b. okupantów. Według traktatów pokojowych służy rządowi polskiemu prawo zarządania by rządy niemiecki i austryacki wydały władzom polskim osoby, przebywające na terytoryum tych państw a które dopuściły się wczasie wojny pogwałcenia praw i zwyczajów wojennych na obszarze polskim, celem sądzenia ich przez polskie sądy wojenne, ukarania winnych i ewentualnego uzyskania podstawy do żądania odszkodowania dla pokrzywdzonych.

Przez pogwałcenie praw i zwyczajów wojennych należy rozumieć między innymi: 1) teroryzowanie ludności cywilnej, zmuszanie cywilnej ludności do robót na terenie działań wojennych, masowe ewakuowanie ludności i uprowadzenie z kraju podstępem lub siłą do robót przymusowych, represye względem duchowieństwa, wymuszanie łapówek, mordowanie zakładników, wywożenie maszyn i surowców 2) wprowadzenie nowych podatków, nadużycia przy wprowadzaniu nowej waluty, zmuszanie jednostek prywatnych, instytucyi, gmin lub miast do zaciągania pożyczek, grabież i kradzież, rekwizycye przedmiotów niepotrzebnych dla załogi niszczenie aktów i archiwów gminnych miejskich i państwowych, niszczenie zabytków budownictwa ! palenie domów. profanowanie kościołów i cmentarzy, ściąganie kontrybucyi w granicach. przekraczających potrzeby armii lub administracyi, rekwirowanie bez wydawania kwitów, wydawanie kwitów nieformalnych, planowe niszczenie lasów państwowych, gminnych i prywatnych. 3) mordowanie jeńców i znęcanie się nad nimi, mordowanie i obdzieranie rannych itd.

Osoby, które posiadają o tych nadużyciach określone i pewne wiadomości, mogą zgłaszać je najpóźniej do 10 października b. r. w godzinach urzędowych sędziemu Sądu Apelacyjnego p. drowi Józefowi Krzyżanowskiemu (Sąd Apelacyjny w Krakowie ul. Grodzka Nr. 62).

Przydział nafty na wrzesień. Magistrat podaje do wiadomości, że racya nafty na wrzesień br. wynosi: dla gospodarstwa domowego 2 litry, dla rękodzieła 4 litry; dla realności piętrowych 2 litry; dla realności parterowych 1 litr; dla sklepów 1 litr. Cena nafty za 1 litr wynosi 1 K 06 h.

Znaczna kradzież w pociągu. Pani J. Jampolskiej skradziono w pociągu na przestrzeni Lwów—Dębica w dniu 25 bm. ręczną torebkę srebrną z 25 tys. K oraz biżuteryę wartości kilku set tysięcy K.

„Nieśmiertelny" kawał złodziejski uprawia od dłuższego czasu w naszem mieście szajka złożona z dwóch mężczyn i kobiety. Złodzieje ci wyłudzają od łatwowiernych pieniądze jużto pod pozorem zmiany ich, jużto dla rzekomego ułatwienia przy zakupnie tanich towarów. Codziennie prawie zgłasza się na policyę kilku poszkodowanych, z których wyjaśnień wynika, że jeden z mężczyzn ma około 35 lat, drugi zaś 25 lat Publiczność — zwłaszcza przyjezdni— winna wystrzegać się tych nieproszonych opiekunów, którzy występują coraz to w innych ubiorach i charakteryzują się.

Obławy. Ubiegłej nocy przeprowadziły organa policyi obławę na podejrzane indywidua w nocnych spelunkach, której rezultatem było aresztowanie 30 osób. — Wczoraj policya wspólnie ze strażą obyw. aresztowały kilkadziesiąt ulicznych trafikantów, z pośród których małoletni zostali od dani rodzicom do ukarania, starszych zaś zatrzymano w aresztach. Skonfiskowane wyroby tytoniowe oddane do dyr. skarbu.

KOMUNIKATY.

„Hatikwah." W niedzielę 28 bm. odczyt p. Drehera o g. 7 wiecz. w lokalu Stradom 15 na temat: „Kolonizacya Palestyny."

REPERTUAR TEATRU J. SŁOWACKIEGO
Niedziela: popołudniu Obowiązek, wieczorem Głupi Jakób.

REPERTUAR M. TEATRU POWSZECHNEGO
Niedziela popołudniu: Wicek i Wacek wieczorem Alzacya.

Z kraju

Sekcya aprowizacyi dla Małopolski. »Monitor Polski« ogłasza rozporządzenie o ustanowieniu we Lwowie sekcyi aprowizacyi dla Małopolski, podległej wprost generalnemu delegatowi. Sekcya ta posiadać będzie ekspozyturę w Krakowie.

Warunki przyjęcia na uniwersytety w Polsce. Rada ministrów opracowała »nowe« zarządzenia w sprawie wpisów tegorocznych na uniwersytety państwowe w całej Polsce (nie wyłączając lwowskiego). Zarządzenia te postanawiają, że w czasie wojny przyjmow. będą do wyższych zakładów naukowych polskich jedynie obywatele państwa polskiego i państw sprzymierzonych.

»Wszyscy obywatele Państwa Polskiego uprawnieni do studyów w szkołach wyższych będą tylko pod tym warunkiem do tych szkół przyjęci, jeżeli udowodnią, iż uczynili zadość obow. służby wojsk. w Wojsku Polskiem, lub też że od służby tej zostali zwolnieni dla braku zdolności fizycznej, lub też uzyskali zwolnienie, względnie odroczenie służby wojskowej z przyczyn przewidzianych w tymczasowej ustawie o powszechnym obowiązku służby wojskowej. Ci zaś obywatele Państwa Polskiego uprawnieni do studyów. w szkołach wyższych, którzy w ciągu miesiąca września i października br. zgłoszą się jako ochotnicy do służby w Wojsku Polskiem i w myśl obowiązujących przepisów wojskowych zostaną wcieleni do szeregów, mają prawo do otrzymania po 6 miesiącach służby urlopu dla ukończenia jednego trymestru, względnie semestru, analogicznie do tych słuchaczów wyższych zakładów naukowych, których dotyczy rozkaz Ministra spraw wojskowych nr. 9971/IV P. Uznani za niezdatnych uważani będą za tych, który swemu obowiązkowi służby wojskowej uczynili zadość«.

Rozporządzenie powyższe ogłaszamy bez żadnych komentarzy. Tendencye jego są zbyt jasne i jaskrawe.

Przedstawiciele organizacyi syońskiej u Samuela. Onegdaj zaprosił p. Samuel do siebie przedstawicieli organizacyi syońskiej w Polsce. Przybyli do niego członkowie komitetu akcyjnego p. Podliszewski i przewodniczący komitetu centralnego dr Klumel. Rozmowa toczyła się przedewszystkiem około sprawy palestyńskiej. P. Samuel wyraził się bardzo optymistycznie o widokach na przyszłość i podniósł swe sympatye dla syonizmu. Zapytani o stosunku syonizmu do traktatu o mniejszościach, oświadczyli reprezentanci syońscy, że wprawdzie syoniści domagali się szerszych praw ale obecnie stoją na stanowisku traktatu i życzą sobie jedynie, aby został w całej rozciągłości wprowadzony w życie. Samuel wyraził nadzieję, że traktat zostanie przez rząd polski zrealizowany.

W rozmowie z całym szeregiem przedstawicieli stronnictw żydowskich podkreślił Samuel potrzebę stworzenia reprezentacyi całego żydostwa w Polsce.